

O‘ZBEKISTONDA UY-JOY QURILISHINI RIVOJLANISHI TAHLILI

Usmanov Mirumar Abdulla o‘g‘li

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti tadqiqotchisi

E-mail: mirumar1990@gmail.com

Annotatsiya

Mazkur maqolada O‘zbekistonda uy-joy qurilishi va uy-joy fondining joriy holati hamda uy-joy qurilishining rivojlanish tendensiyalari tahlil qilingan. Qurilish hajmlari va uy-joy fondining kengayishi asosiy ko‘rsatkichlar sifatida ko‘rib chiqilgan. Davlat tomonidan ipoteka dasturlari hamda xususiy sektorni qo‘llab-quvvatlash choralari alohida ta’kidlangan. Shuningdek, uy-joy narxlarining oshishi, qurilish materiallari yetishmovchiligi va texnologik rivojlanishning sekinlashuvi kabi muammolar ko‘rsatilgan. Maqolada sohaning rivojlanishi uchun tegishli tavsiyalar berilgan.

Kalit so‘zlar: uy-joy qurilishi, uy-joy fondi, rivojlanish tendensiyalari, ipoteka dasturlari, qurilish materiallari, davlat siyosati, uy-joy narxlari, innovatsiyalar, investitsiyalar, qishloq va shahar infratuzilmasi.

Аннотация

В данной статье проанализировано текущее состояние жилищного строительства и жилищного фонда в Узбекистане, а также тенденции развития сектора жилищного строительства. Объемы строительства и расширение жилищного фонда рассматриваются в качестве основных показателей. Особое внимание уделяется государственным ипотечным программам и мерам поддержки частного сектора. Также в статье выделены проблемы, такие как рост цен на жильё, нехватка строительных материалов и замедление технологического развития. Даны рекомендации для стимулирования развития отрасли.

Ключевые слова: жилищное строительство, жилищный фонд, тенденции развития, ипотечные программы, строительные материалы, государственная политика, цены на жильё, инновации, инвестиции, сельская и городская инфраструктура.

Abstract

This article analyzes the current state of housing construction and the housing stock in Uzbekistan, as well as the development trends of the housing sector. Construction volumes and the expansion of the housing stock are considered as key indicators. Special attention is given to state-supported mortgage programs and measures to support the private sector. The article also highlights problems such as rising housing prices, shortages of construction materials, and slow technological development. Recommendations are provided to promote the development of the sector.

Keywords: housing construction, housing stock, development trends, mortgage programs, construction materials, state policy, housing prices, innovations, investments, rural and urban infrastructure.

KIRISH

Bugungi kunda har qanday jamiyatda turmush sifati va farovonlik darajasini aniqlovchi muhim omillardan biri – aholining munosib uy-joy bilan ta'minlanganlik holatidir. Uy-joy masalasi nafaqat iqtisodiy, balki ijtimoiy, demografik va siyosiy ahamiyatga ham ega. Ayniqsa, O'zbekiston kabi aholisi jadal o'sib borayotgan davlatda uy-joy qurilishini rivojlantirish dolzarb vazifalardan biri bo'lib qolmoqda. Mazkur paragrafda uy-joy qurilishi tizimini rivojlantirishdagi o'ziga xos xususiyatlar, mavjud muammolar va istiqbolli yechimlar haqida fikr yuritiladi.

Uy-joy qurilishi – bu aholining uy-joyga bo'lgan ehtiyojini qondirish maqsadida yangi turar joy fondini yaratish, binolarni modernizatsiya qilish yoki ta'mirlash (qayta qurish) jarayonini o'z ichiga olgan milliy iqtisodiyotning muhim tarmoqlaridan biridir. Ushbu sohaga rejalashtirish, moliyalashtirish, loyihalash, qurilish hamda turar joy obyektlarini keyingi ekspluatatsiya qilish kabi jarayonlar kiradi.

Uy-joy qurilishidagi muhim jihatlar – uning ijtimoiy ahamiyati, kompleksligi, uzoq muddatlilik hamda davlat tomonidan qat'iy tartibda nazorat qilinishidir. Bir tomondan, turar joy qurilishi uzoq muddatli jarayon bo'lib, rejalashtirilgan va barqaror investitsiyalarni talab qiladi, ikkinchi tomondan esa, uning yuqori ijtimoiy roli – ya'ni aholining uy-joyga bo'lgan asosiy ehtiyojini qondirishda namoyon bo'ladi [1].

ADABIYOTLAR SHARHI

Turar joy qurilishining iqtisodiy mohiyati uning iqtisodiyotning boshqa tarmoqlari bilan ko'p jihatdan bog'liqligida namoyon bo'ladi (masalan, qurilish materiallari ishlab chiqarishni rag'batlantiradi, yangi turar joy majmualari – mahallalar, tumanlarda transport infratuzilmasining rivojlanishiga yordam beradi, aholi bandligini ta'minlaydi) va bu, o'z navbatida, mamlakat iqtisodiy o'sishiga ta'sir qiladi. Turar joy fondini qayta taqsimlash va turar joy xizmatlarini taqdim etishning iqtisodiy mexanizmi uning ishtirokchilari – davlat, qurilish kompaniyalari, investorlar va yakuniy foydalanuvchilarning uyg'un hamkorligini talab qiladi [2]. Shuningdek, qurilishga yaroqli yer resurslaridan samarali foydalanish uchun raqobat mavjud bo'lib, bu qurilish loyihalarining narxi va muvaffaqiyatli amalga oshirishida muhim omil hisoblanadi.

Aholining uy-joy bilan ta'minlanish darajasi – jamiyatdagi ijtimoiy barqarorlik va umumiy farovonlikning muhim ko'rsatkichlaridan biri hisoblanadi. Shu bois davlat ushbu sohani tartibga solishda faol ishtirok etadi hamda uy-joylarning sifati, xavfsizligi va keng aholi qatlamlari uchun iqtisodiy jihatdan mavjud bo'lishini ta'minlash maqsadida tegishli standart va normalarni joriy etadi [3], [4], [5].

Davlat ishtirokining ahamiyati shundaki, u milliy iqtisodiyotda iste'mol, jamg'arma va investitsiya o'rtasida muvozanatni ta'minlashga qaratilgan bo'lib, buni davlat va shaxsiy manfaatlar uyg'unligi asosida amalga oshiradi. Bunday muvozanatga erishish esa, asosan, prognostik yondashuv va strategik rejalashtirishga tayanadigan davlat boshqaruvi orqali ta'minlanadi [6], [7], [8].

METODOLOGIYA

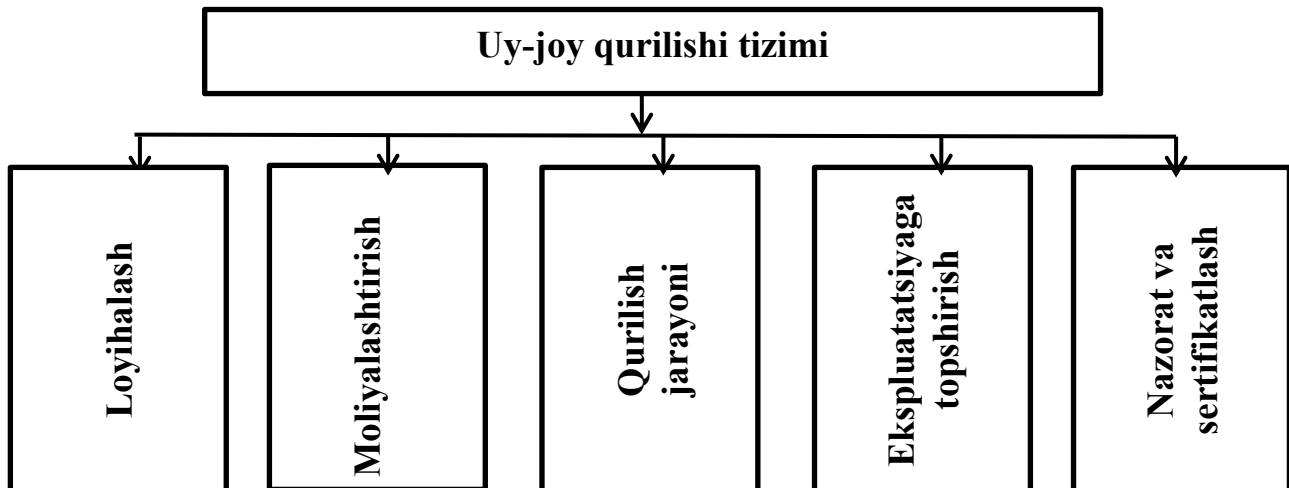
Ushbu tadqiqotning maqsadi – uy-joy qurilishi sohasidagi hozirgi holatni

iqtisodiy faoliyat turi sifatida tahlil qilish, uni rivojlantirishdagi mavjud muammolarni aniqlash hamda ularni hal etish bo'yicha istiqbolli yechimlarni ishlab chiqishdan iborat. Yuqorida qayd etilgan ilmiy tadqiqotlar o'rganilayotgan muammoning tizimli yondashuvini aks ettirsada, mamlakatimizda ushbu sohadagi ilmiy izlanishlar muhim qimmatga ega bo'lishiga qaramay, hozirgi kunda qurilish sanoati rivojlanishi bo'yicha tadqiqotlar yetarlicha olib borilmagan. Shu bilan birga, qurilish sanoati korxonalarining iqtisodiy salohiyatini faollashtirish tizimli yondashuvga asoslangan mustaqil tadqiqot obyekti sifatida to'liq o'rganilmagan. Bu esa mazkur tadqiqot mavzusining tanlanishi, uning maqsadi va aniq vazifalarini belgilab beradi. Mavzuni ilmiy o'rganish, statistik tahlillarni amalga oshirish, mantiqiylikka rioya qilish hamda tadqiq etish jarayonida turli xil adabiyotlar va maqolalar tahlilidan foydalanilgan.

TAHLIL VA NATIJALAR

Uy-joy qurilishi – bu shunchaki binolarni barpo etish emas, balki keng ma'nodagi ijtimoiy-iqtisodiy jarayon bo'lib, aholining hayot sifatini oshirish, zamonaviy shahar va qishloq muhitini yaratish hamda infratuzilmani rivojlantirish kabi dolzarb masalalarni o'z ichiga oladi. Uy-joy qurilishi bugungi globallashuv va urbanizatsiya sharoitida davlat siyosatining ajralmas qismi bo'lib, uni samarali yo'lga qo'yish orqali nafaqat turar joy masalasini hal qilish, balki ish o'rinlari yaratish, iqtisodiy faollikni oshirish va kambag'allikni kamaytirish kabi vazifalarni ham bajarish mumkin.

Uy-joy qurilishi – bu aholi yashashi uchun mo'ljallangan turar joy binolarini loyihalash, moliyalashtirish, qurish va ekspluatatsiyaga topshirish bilan bog'liq muhandislik, iqtisodiy, me'moriy va ijtimoiy faoliyatlar majmuidir.

1-rasm. Uy-joy qurilishi tizimining asosiy elementlari [9]

O'z navbatida, ushbu jarayonning har bir elementini alohida ko'rib chiqish zarur. Loyihalash – bu uy-joy yoki boshqa binolar qurilishining dastlabki bosqichi bo'lib, unda arxitektura, konstruktorlik va muhandislik yechimlari ishlab chiqiladi. Loyihalash jarayoni nafaqat binoning tashqi ko'rinishi va funksional xususiyatlarini belgilaydi, balki uning xavfsizligi, energiya samaradorligi, qulayligi hamda ekologik tozaligini ham ta'minlaydi. Ushbu jarayonda mijoz va investorlarning talablarini o'rganish, binoning joylashuvi va hajmini belgilash, arxitektura hamda konstruktorlik

chizmalarini tayyorlash, qurilish materiallari va texnologiyalarini tanlash, foydalanish xavfsizligini hisobga olish hamda qurilishning ekologik ta'sirini baholash kabi vazifalar amalga oshiriladi. Loyihalashning sifatli olib borilishi keyingi qurilish bosqichlarining muvaffaqiyatli kechishini ta'minlaydi va binoning uzoq muddat xizmat qilishini kafolatlaydi (1-rasm).

Moliyalashtirish – bu uy-joy qurilishi uchun zarur bo'lgan mablag'larni ta'minlash jarayoni bo'lib, qurilish loyihalarini amalga oshirish katta miqdordagi investitsiyalarni talab qiladi. Shu bois moliyalashtirish turli manbalar orqali amalga oshiriladi.

Moliyalashtirishning bir qancha turlari mavjud bo'lib, ular quyidagilarni o'z ichiga oladi:

- davlat byudjeti mablag'lari – davlat tomonidan ajratiladigan pul mablag'lari, ayniqsa ijtimoiy ahamiyatga ega uy-joylarni qurish uchun mo'ljallanadi;
- xususiy investitsiyalar – biznes subyektlari tomonidan kiritiladigan sarmoyalar bo'lib, ular ko'pincha foyda olish maqsadida amalga oshiriladi;
- bank kreditlari va ipoteka – aholining o'z mablag'lari yoki kredit resurslari yordamida uy-joy sotib olish yoki qurishni amalga oshirish jarayoni;
- xalqaro moliyaviy tashkilotlar kreditlari – katta miqyosdagi infratuzilma loyihalarini moliyalashtirish uchun mo'ljallangan mablag'lar.

Moliyalashtirish jarayoni samarali boshqarilmasa, loyihalar kechikadi yoki to'xtab qoladi. Shu sababli moliyaviy rejalar tuzish, byudjetni nazorat qilish va mablag'larning oqilona sarflanishi juda muhim ahamiyat kasb etadi.

Qurilish jarayoni – bu loyihalangan uy yoki binoning fizik jihatdan barpo etilish bosqichi bo'lib, u bir qator texnologik va tashkiliy ishlarni o'z ichiga oladi. Ushbu jarayon quyidagi asosiy bosqichlardan iborat:

- qurilish maydonchasini tayyorlash (yer tekislash, zaminni mustahkamlash);
- bino poydevorini qurish;
- binoning karkasi va devorlarini barpo etish;
- ichki va tashqi kommunikatsiyalarni o'rnatish (suv, elektr, gaz);
- ichki bezak ishlari va tom yopish;
- qurilish materiallari va bajarilayotgan ishlar sifatini doimiy nazorat qilish.

Qurilish jarayoni yuqori malakali mutaxassislar va zamonaviy uskunalardan yordamida amalga oshirilishi lozim. Ushbu bosqichda yo'l qo'yilgan har qanday kamchilik yoki xato uy-joyning mustahkamligi va xavfsizligiga bevosita ta'sir ko'rsatadi.

Ekspluatatsiyaga topshirish – bu bosqichda qurilgan uy-joy yoki bino foydalanishga tayyor ekanligi rasmiy tarzda tasdiqlanadi. Qurilish obyekti tegishli organlar tomonidan tekshiriladi, barcha standart va talablar bajarilgani tasdiqlanadi va bino egasiga yoki foydalanuvchisiga rasmiy ravishda topshiriladi.

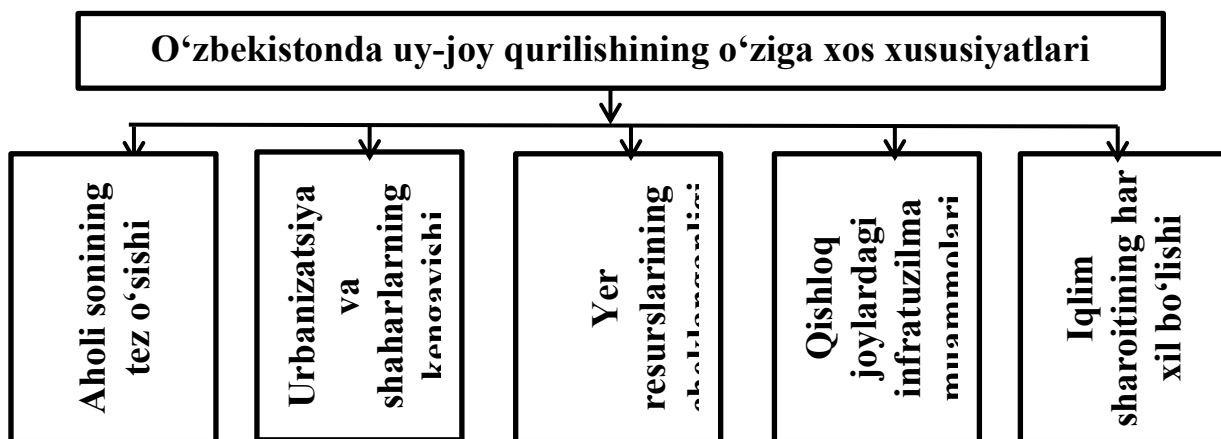
Ekspluatatsiyaga topshirish jarayoni bir qancha bosqichlarni o'z ichiga oladi. Jumladan, qurilish sifati va xavfsizligini nazorat qilish, binolarning texnik hujjatlarini rasmiylashtirish, kommunikatsiyalarning ishlashini tekshirish, hujjatlar, sertifikatlar va ruxsatnomalarning mavjudligini ta'minlash, binolarning foydalanishga yaroqliligini

baholash shular jumlasidandir. Mazkur bosqich uy-joyning qonuniy jihatdan foydalanishga topshirilishiga, keyingi texnik xizmat ko'rsatish va ta'mirlash ishlarini boshlashga asos bo'ladi.

Nazorat va sertifikatsiyalash – qurilish jarayoni davomida va uning yakunida amalga oshiriladigan sifat, xavfsizlik hamda muvofiqlikni ta'minlash tizimidir. Mazkur jarayonlar quyidagilarni o'z ichiga oladi: qurilish materiallari va texnologiyalarining standartlarga mosligini tekshirish, qurilish ishlarining loyiha va me'yorlarga muvofiqligini nazorat qilish, xavfsizlik talablariga rioya qilinishini ta'minlash, qurilishdan keyingi test va sinovlarni o'tkazish hamda qurilgan obyektga sifat sertifikatlari va ruxsatnomalar berish.

Nazorat va sertifikatsiyalash qurilish sifatini oshirish, fuqarolar xavfsizligini ta'minlash va qonunchilik talablarini bajarishni kafolatlaydi. Ushbu jarayonlar davlat organlari yoki mustaqil sertifikatsiya tashkilotlari tomonidan amalga oshiriladi.

Uy-joy qurilishi O'zbekiston sharoitida o'ziga xos xususiyatlarga ega bo'lib, ular mamlakatning iqlim sharoiti, yashash sifati va imkoniyatlari kabi bir qancha jihatlarni o'z ichiga oladi (2-rasm).

2-rasm. O'zbekistonda uy-joy qurilishining o'ziga xos xususiyatlari [9]

2-rasmda O'zbekiston sharoitida uy-joy qurilishining o'ziga xos xususiyatlari keltirilgan bo'lib, ularning har biri alohida ahamiyatga ega hisoblanadi.

1. **Aholi sonining tez sur'atlarda o'sishi.** O'zbekiston aholisi yildan-yilga barqaror sur'atlar bilan o'sib bormoqda. Demografik o'sish yuqori bo'lgan sharoitda aholining uy-joyga bo'lgan talabini qondirish masalasi dolzarb ahamiyat kasb etadi. Yangidan uy qurish, mavjud uy-joy fondlarini rekonstruksiya qilish va xususiy uy qurilishini rag'batlantirish zarurati paydo bo'lmoqda. Bu jarayon nafaqat shaharlarda, balki qishloq joylarda ham uy-joyga ehtiyojni kuchaytirmoqda.

2. **Urbanizatsiya va shaharlarning kengayishi.** So'nggi yillarda urbanizatsiya jarayonlari O'zbekistonda jadallashdi. Aholining katta qismi ish, ta'lim va xizmatlardan foydalanish imkoniyati bo'lgan yirik shaharlarga ko'chib kelmoqda. Bu esa shaharlar hajmining kengayishi, yangi turar joy massivlari hamda kichik shaharlar atrofida yangi qishloq-shahar tipidagi posyolkalar tashkil etilishini taqozo etmoqda.

Ushbu jarayon uy-joy qurilishini nafaqat miqdoriy, balki sifat jihatdan ham zamonaviy talablarga moslashtirishni talab qilmoqda.

3. Yer resurslarining cheklanganligi. O‘zbekistonda qurilish uchun yaroqli yerlar cheklangan, ayniqsa shaharlar va sanoat markazlari atrofida. Bu holat qurilish narxlariga ta’sir qilmoqda hamda yerdan samarali va oqilona foydalanishni talab etmoqda. Shu sababli, ko‘p qavatli uy-joy qurilishini kengaytirish, yer resurslaridan zich va maqsadli foydalanish, vertikal qurilishni rivojlantirish asosiy yechimlardan biri hisoblanadi.

4. Qishloq joylardagi infratuzilma muammolari. Qishloq hududlarida uy-joy qurilishi ko‘p hollarda infratuzilmaning yetarli darajada rivojlanmaganligi sababli qiyin kechmoqda. Yo‘l, elektr, ichimlik suvi, kanalizatsiya va kommunikatsiya tizimlarining yo‘qligi yoki eskirganligi qurilishni cheklab qo‘ymoqda. Bunday sharoitda davlat tomonidan infratuzilmani yaxshilash, uy-joy qurilishiga qulay muhit yaratish uchun maqsadli investitsiyalar va dasturlar amalga oshirilishi lozim.

5. Iqlim sharoitining xilma-xilligi. O‘zbekiston hududida iqlim turlicha bo‘lib, mamlakatning shimol qismida qish fasli sovuq, janubida esa yoz fasli issiq kechadi, sharqda tog‘li va nam havo, g‘arbda esa qurg‘oqchil havo hukmron. Bunday iqlimiy xilma-xillik qurilish materiallari tanlovi, loyihalash, izolyatsiya va energiya tejamkorlik kabi jihatlariga jiddiy e’tibor qaratishni talab qiladi. Masalan, qishi sovuq bo‘lgan hududlarda isitish tizimlari va yaxshi izolyatsiyalangan uylar talab etiladi.

O‘zbekistonda uy-joy qurilishini rivojlantirishda yuqoridagi omillarni hisobga olmasdan turib barqaror rivojlanishga erishib bo‘lmaydi. Bu jarayonda davlat siyosati, xususiy sektor ishtiroki, infratuzilmaviy loyihalar va zamonaviy texnologiyalar uyg‘unligi muhim ahamiyat kasb etadi. Har bir hududning xususiyatlarini hisobga olgan holda, miqdoriy emas, balki sifatli uy-joy qurilishiga e’tibor qaratish asosiy vazifalardan biridir (1-jadval).

1-jadval

O‘zbekistonda uy-joy qurilishini rivojlantirish bosqichlari [9]

Bosqichlar	Xususiyatlari	Muhim jihatlar
1-bosqich. 1991–2000 yillar – Mustaqillikning ilk davrlari	SSSR parchalanishi bilan birga, markazlashgan qurilish tizimi faoliyati to‘xtadi. Davlat byudjeti hisobidan ko‘p qavatli uylar qurilishi amalda to‘xtab qoldi. Infratuzilma obyektlari eskirgan holda qoldi, qurilish sohasida inqiroz kuzatildi. Aholi o‘zining shaxsiy mablag‘i hisobidan yakka tartibda uy qurishga o‘ta boshladi. Qishloq hududlarida qurilish ishlari asosan an’anaviy usullarda amalga oshirildi.	Bu bosqichda davlat uy-joy qurilishidan deyarli chetlashgan, aholi o‘z imkoniyatlari bilan uy qurishga harakat qilgan. Shaharlardagi qurilish ishlari sust kechgan.
2-bosqich. 2001–2010yillar - Davlat tashabbuslarining qayta joriy etilishi davri	Davlat tomonidan qishloq joylarida namunali loyihalar asosida uy qurish loyihalari yo‘lga qo‘yildi. “Qishloq Qurilish Bank” orqali aholiga ipoteka kreditlari taqdim etila boshlandi. Qishloqlarda yakka tartibda qurilayotgan uylar uchun muhandislik-kommunikatsiya infratuzilmasini barpo etish boshlandi. Qurilish sohasida davlat-xususiy sheriklikning dastlabki shakllari paydo bo‘ldi	Bu davrda davlat qishloqlarda uy-joy qurilishini qo‘llab-quvvatlashga yo‘naltirilgan dasturlarni ishga tushirdi. Ipoteka tizimining paydo bo‘lishi aholining uy-joyga ega bo‘lish imkoniyatlarini kengaytirdi.
3-bosqich. 2011–2020 yillar - Jadal qurilish va infratuzilmaviy rivojlanish davri	Shahar va shahar atrofi hududlarda ko‘p qavatli, arzon uy-joylar qurilishi keng ko‘lamda amalga oshirildi. “Obod qishloq” va “Obod mahalla” davlat dasturlari orqali infratuzilma obyektlari	Bu bosqichda uy-joy qurilishi hajmi keskin ortib, shaharsozlik siyosati izchillik bilan amalga oshirildi. Davlat va

Bosqichlar	Xususiyatlari	Muhim jihatlar
	modernizatsiya qilindi. Ipoteka kreditlash mexanizmi yanada takomillashtirildi, aholi uchun imtiyozli shartlar joriy etildi. Xususiy qurilish kompaniyalari faolligi ortib, kompleks qurilish loyihalari yo'lga qo'yildi. Yangi shaharchalar va turar joy massivlari qurilishi faollashdi.	xususiy sektor o'rtasidagi hamkorlik mustahkamlandi.
4-bosqich. 2021-yildan hozirgacha bo'lgan davr – Innovatsiyalar va kompleks yondashuv davri.	Yangi qurilishlarda energiya tejavchi texnologiyalar, ekologik talablar va aqlli uy konsepsiyalari joriy etilmoqda. Davlat tomonidan ipoteka kreditlarini subsidiyalash mexanizmlari ishga tushirildi. Shahar atrofi hududlarda yangi turar joy massivlari va integral shaharchalar qurilmoqda. "Yangi O'zbekiston massivlari" kabi loyihalar orqali uy-joy qurilishi tizimli va strategik asosda amalga oshirilmoqda. Tashqi va ichki investitsiyalar jalb qilinmoqda, chet el kompaniyalari qurilish bozorida faol qatnashmoqda.	Bu davrda uy-joy qurilishi faqat miqdoriy emas, balki sifat jihatdan ham yuksaldi. Qurilish jarayonlarida raqamli texnologiyalar, modulli tizimlar va standartlashtirish elementlari keng joriy etilmoqda.

Mustaqillikka erishgandan so'ng O'zbekistonda uy-joy qurilishi sohasida tub islohotlar amalga oshirildi. Ilgari mavjud bo'lgan markazlashgan boshqaruv tizimi o'rnini bosqichma-bosqich bozor mexanizmlari egallay boshladi. Davlatning bu sohadagi roli qayta ko'rib chiqildi, xususiy sektorga keng yo'l ochildi. Uy-joy qurilishi tarmog'i quyidagi asosiy to'rt bosqichda rivojlanganini ko'rish mumkin (1-jadval).

O'zbekistonda uy-joy qurilishi sohasi so'nggi 30 yil ichida tubdan o'zgardi. Ushbu jarayonda davlat siyosatining bosqichma-bosqich transformatsiya qilinishi, xususiy sektorning rivojlanishi, ipoteka bozorining kengayishi va infratuzilma islohotlari hal qiluvchi omillar bo'lib xizmat qildi. Hozirgi bosqichda uy-joy qurilishi nafaqat uy barpo etish, balki aholi turmush darajasini oshirish va zamonaviy shahar muhitini shakllantirishga qaratilgan keng qamrovli islohotlar tizimiga aylangan.

Keltirilgan 2-jadvalda O'zbekiston Respublikasida uy-joy fondining umumiy maydoni to'g'risidagi ma'lumotlar keltirilgan bo'lib, mazkur jadval asosida 2015–2024-yillardagi ma'lumotlar batafsil yoritilgan. Ushbu jadval ma'lumotlariga ko'ra, 2015–2024-yillar davomida O'zbekiston Respublikasida uy-joy fondining umumiy maydoni 1,47 barobarga oshgani ko'rinadi (2-jadval).

2-jadval.

O'zbekiston Respublikasi uy-joy fondining umumiy maydoni to'g'risida ma'lumot [10] (yil oxiriga uy-joylar umumiy maydoni, mln. kv.m.)

Ko'rsatkich	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Jami	477,1	490,8	507,5	521,2	536,8	549,0	636,4	658,4	692,5	703,8
<i>shu jumladan:</i>										
davlat	3,3	3,4	3,4	3,3	3,5	3,5	3,3	3,4	3,5	3,5
nodavlat	473,8	487,5	504,2	517,9	533,3	545,5	633,1	654,9	689,0	700,3
O'rtacha har bir yashovchiga, kv.m.	15,2	15,4	15,7	15,8	16,0	16,0	18,2	18,5	19,0	18,9

XULOSA VA TAKLIFLAR

Uy-joy qurilishi — oddiy qurilish amaliyoti emas, balki ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyotning ko‘zgusi sanaladi. Chunki u:

- Bandlikni oshiradi — qurilish sohasida yuz minglab ish o‘rinlari yaratiladi.
- Ichki bozorni rag‘batlantiradi — qurilish materiallari, mebel va texnika bozori jonlanadi.
- Ijtimoiy barqarorlikni mustahkamlaydi — oilalarning turar joy bilan ta‘minlanishi orqali.
- Migratsiyani boshqaradi — aholining qayerda istiqomat qilishi rejalashtiriladi.
- Infratuzilmalarni rivojlantiradi — yo‘llar, suv, elektr, gaz, maktablar bilan uzviy bog‘liq.

Uy-joy qurilishi faqat binolar emas, balki butun jamiyat taraqqiyotiga xizmat qiladigan ko‘p qirrali tizimdir. Uning to‘g‘ri yo‘lga qo‘yilishi mamlakatning iqtisodiy barqarorligi, aholi farovonligi va shaharsozlik madaniyatining belgisidir. Shu sababli, bu tizimni har tomonlama chuqur tahlil qilish, demografik, iqtisodiy va siyosiy omillarni inobatga olgan holda samarali rejalashtirish zarur hisoblanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. Абдрахмет Д.М., Бочков А.Ю. Методы и формы российской государственной жилищной политики // Экономика и предпринимательство. – 2023. – № 1(150). – с. 183–186. – doi: 10.34925/EIP.2023.150.1.037.

2. Ametefe F. Housing and construction finance, deposit mobilisation and bank performance in Ghana // Journal of Property Research. – 2011. – № 2. – p. 151–165. – doi: 10.1080/09599916.2010.538478.

3. Зайцева М.В., Малиева П.А., Бирюкова Д.А., Шичиях Б.З. Государственная поддержка как драйвер развития рынка жилой недвижимости // Экономика и предпринимательство. – 2023. – № 1(150). – с. 196–202. – doi: 10.34925/EIP.2023.150.1.040.

4. Косарева Н.Б., Полиди Т.Д., Пузанов А.С. Рынок жилищного строительства в России: современное состояние и перспективы развития // Вопросы экономики. – 2013. – № 3. – с. 109–125. – doi: 10.32609/0042–8736–2013–3–109–125.

5. Ho. Lim J., Kim D. Y., Kim D. Developing a Construction Duration Estimation Model to Ensure the Safety in Apartment Housing Construction Sites // KSCE Journal of Civil Engineering. – 2018. – № 7. – p. 2195–2205. – doi: 10.1007/s12205–017–0605-y.

6. Звездина Н.В., Сараев А.В. Анализ и моделирование влияния макроэкономических факторов на ввод в эксплуатацию жилой недвижимости в России // Вопросы статистики. – 2023. – № 1. – с. 27–41. – doi: 10.34023/2313–6383–2023–30–1–27–41.

7. Зелинская М.В., Пронин Е.С. Направления повышения эффективности государственного управления // Международная научно-практическая конференция по актуальным вопросам экономики и гуманитарных наук в 2015 году: Материалы научно-практической конференции, Краснодар, 02 марта 2015

года. – Краснодар: Краснодарский центр научно-технической информации. Краснодар, 2015. – с. 107–110.

8. Леванкова Д.Д., Шершова Л.В. Государственные функции управления в строительстве // Современные перспективы строительства: сборник научных статей по материалам Молодежной научной школы. – Калининград: Балтийский федеральный университет имени Иммануила Канта. Калининград, 2023. – с. 149–163.

9. Muallif tovonidan tuzilgan.

10. O‘zbekiston Respublikasi Milliy Statistika qo‘mitasi ma’lumotlari asosida muallif tovonidan tuzilgan.

Marketing

ilmiy, amaliy va ommabop jurnali

Muharrir:

Ingliz tili muharriri:

Rus tili muharriri:

Musahhah:

Sahifalovchi va dizaynerlar:

Xakimov Ziyodulla Axmadovich

Tursunov Boburjon Ortiqmirzayevich

Kaxramonov Xurshidjon Shuxrat o'g'li

Karimova Shirin Zoxid qizi

Sadikov Shoxrux Shuxratovich

Abidjonov Nodirbek Odijon o'g'li

2025-yil, sentyabr, 9-son

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Marketing" ilmiy, amaliy va ommabop jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar mas'ul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelavermasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga murojaat qilish mumkin. Ilmiy maqola, ommabop maqola, reklama, hikoya va boshqa ilmiy-ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

Elektron pochta:

info@marketingjournal.uz

Bot:

[@marketinjournalbot](https://t.me/@marketinjournalbot)

Tel.:

+998977838464, +998939266610

Jurnalning rasmiy sayti: <https://marketingjournal.uz>

Marketing jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi **Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2024-yil 04-oktabrdagi 332/5 sonli qarori** bilan milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan

"Marketing" ilmiy, amaliy va ommabop jurnali 2024-yil 15-martdan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan **C-5669517** reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan. **Litsenziya raqami: №240874**

"Marketing" ilmiy, amaliy va ommabop jurnalining xalqaro darajasi: **9710**. GOCT 7.56-2002 " Seriyali nashrlarning xalqaro standart raqamlanishi" davlatlataro standartlari talablari. **Berilgan ISSN tartib raqami: 3060-4621**